

IDENTIFIERA FALSKT INNEHÅLL OCH FALSKA NYHETER

Vanliga frågor

**SÄLLSKAPET FÖR
MEDIEFOSTRAN**

TERMER

Falska nyheter (fake news)

Har tidigare syftat på innehåll som på första anblicken ser ut som nyheter men innehåller felaktig information. Numera har begreppet ändå börjat användas som ett vapen, när man vill attackera innehåll eller personer som uttrycker avvikande åsikter. Eftersom begreppets definition blivit otydlig, har t.ex. Europeiska kommissionen övergått till att använda begreppet desinformation.

Desinformation

Felaktig, missvisande och falsk information eller att man medvetet väljer och vrakar information för att främja agendan hos den som förmedlar budskapet.

Oavsiktlig felaktig information

Oavsiktligt spridande av felaktig information.

Propaganda

Systematisk verksamhet som med hjälp av stark manipulering strävar att påverka folkmassors attityder genom att främja någons agenda och (politiska) ideologier.

Materialet är producerat av Sällskapet för mediefostran som en del av Suomi-Somalia Seuras projekt Caawinaad. Mer information: www.mediakasvatus.fi och www.suomisomaliaseura.fi

1. HUR KÄNNER JAG IGEN EN FALSK NYHET?

Granska informationen kritiskt

Granska informationen kritiskt

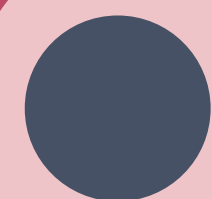
Falska nyheter blandar ofta ihop fakta och fiktion. Det är nyhetsjournalistik som ofta ter sig diffus, ensidig, ibland innehåller humor och förolämpningar, videoklipp, bilder eller annat innehåll från sociala medier som väcker starka reaktioner. Kanske berättelsen är lite för otrolig för att vara sann. Ibland kan det vara svårt att känna igen falska nyheter, för ofta kan falska nyhetsmedier härma den tillförlitliga nyhetsjournalistiken och t.ex. logotyper. Dessutom kanske nyhetsinslaget hävdar att informationen kommer från en känd och pålitlig källa.

- **Granska innehållet noggrant, också upphovspersonen och källorna – hittar du mer information om dem?**
- **Hittar du samma nyhet i andra medier?**
- **Belyser nyheten ämnet från många olika perspektiv?**
- **Känns berättelsen för otrolig för att vara sann?**

2. VARFÖR GÖR MAN FALSKA NYHETER?

Fundera på de motiv som kan ligga bakom budskapet

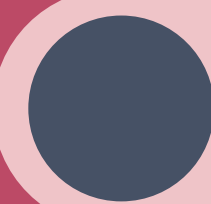
Fundera på de motiv som kan ligga bakom budskapet

Missledande nyhetsjournalistik gör man för att få pengar (t.ex. sälja något, samla in pengar) eller makt – eller både och. Falsa nyheter är till för att påverka åsikter, känslor och beteende hos publiken. Ibland vill man orsaka kaos och förvirring och rubba förtroendet för vissa personer, institutioner eller hela samhället. Ibland kanske man bara vill orsaka besvär för andra.

- **Varför ville man väcka din uppmärksamhet med den här nyheten?**
- **Vilka känslor vill nyheten väcka?**
- **Vad var det som fäste din uppmärksamhet?**

3. VEM PRODUCERAR OCH SPRIDER DESINFORMATION?

Olika instanser

Olika instanser

Det finns organiserade samfund och grupper runtom hela världen som vill ha pengar och makt och därför producerar falska nyheter och felaktigt nyhetsinnehåll. De här organisationerna anlitar människor att skriva nyheter från vissa perspektiv, och dessa nyheter baserar sig inte på fakta eller forskningsbaserad information. Dessutom kan vem som helst som påstå sig vara expert på något och producera felaktig information. Var på alerten, för vem som helst kan skapa falska nyheter – till och med stater.

- **Vem har skrivit nyheten?**
- **Innehåller nyheten utlåtanden av experter, vilka är de?**
- **Vem är en trovärdig expert?**
- **Baserar sig nyheten på forskning eller subjektiva upplevelser och berättelser?**

4. HUR SPRIDS FELAKTIG INFORMATION OCH FALSKA NYHETER?

Fort och explosionsartat

Fort och explosionsartat

Felaktig information och falska nyheter sprids snabbt på sociala medier såsom Facebook, Twitter, Instagram och Whatsapp. Falska nyheter väcker ofta stora känslor och starka reaktioner, vilket gör att de får stor publicitet. När många människor delar felaktig information faller den ursprungliga upphovsmannen lätt i glömska.

Även om du hör om nyheten via djungeltrumman, ser den i ditt eget flöde eller hör om det från någon kompis eller släkting, betyder det inte automatiskt att nyheten är sann.

- **Vad delade du senast?**
- **Kontrollerade du nyhetens eller informationens ursprung?**

5. VARFÖR SPRIDS FALSKA NYHETER SÅ FORT?

De väcker känslor

De väcker känslor

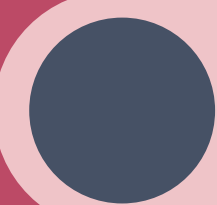
All nyhetsjournalistik vill väcka intresse och känslomässiga reaktioner, eftersom man vill att så många som möjligt ska läsa nyheterna. Falsa nyheter brukar ändå i regel förenkla eller förvränga komplicerade ämnen, då de starka reaktionerna stödjer motsättningar mellan människor och de olika instansernas egna ändamål.

Dina egna tankar och åsikter påverkar hur du tolkar och tar emot nyheter och vilket medieinnehåll du söker dig till.

- **Söker du nyhetsjournalistik som stödjer dina egna värderingar?**
- **Hur förhåller du dig till information från myndigheter?**

6. VILKET SLAGS PROBLEM KAN FALSKA NYHETER OCH FELAKTIG INFORMATION ORSAKA?

Allvarliga problem

Allvarliga problem

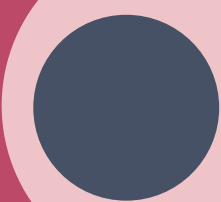
Falska nyheter förmedlar felaktig information, vilket kan orsaka farliga situationer, t.ex. då det handlar om hälsorelaterade nyheter. Myndigheternas information baserar sig på de senaste forskningsresultaten. Falska nyheter kan också orsaka permanenta skador för någons anseende, eller lura människor att donera pengar till svindlare i stället för välgörenhetsorganisationer. Medieinnehåll kan påverka människors beslut och beteende, såsom deras röstningsbeteende i val. Därför är det viktigt att skilja på fakta och fiktion.

- **Har du lagt märke till hur nyhetsjournalistik eller olika medieinnehåll påverkar människornas åsikter?**

7. HUR PÅVERKAR FALSKA NYHETER DE TROVÄRDIGA INFOR- MATIONSKÄLLORNA?

**Felaktig information
kan vara missledande**

Felaktig information kan vara missledande

Falska nyheter tär på förtroendet för trovärdiga informationskällor t.ex. i kommunikation som gäller hälsofrågor, där informationen ibland kan förändras snabbt. Felaktig information är missvisande, skapar misstro och misstankar mot myndighetskommunikation, trovärdiga medier och hela samhället.

- **När publicerades innehållet?**
- **Är informationen fortfarande aktuell?**
- **Vilka källor använder du för att hitta information?**

8. HUR KAN DU SJÄLV PÅVERKA SPRIDNINGEN AV FALSKA NYHETER OCH FELAKTIG INFORMATION?

● Överväg noggrant innan du delar

Överväg noggrant innan du delar

Var och en av oss har ansvar för att identifiera och motarbeta falska nyheter. Dela aldrig information eller nyheter om du inte läst igenom hela artikeln omsorgsfullt och tagit reda på om nyheten eller informationen är sann. I många länder kan produktion och spridning av falska nyheter i syftet att orsaka skada vara en kriminell handling. Dessutom kan spridning av bilder eller lögnaktig/privat information om andra människor klassas som en förbrytelse.

Det finns ett brett utbud av material och informationskällor som producerats av myndigheter, trovärdiga medier, bibliotek och organisationer.

- **Vilken information litar du på?**